

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МЕНШИНА РУМУНІЇ В КОНТЕКСТІ ДОГОВОРУ ПРО ВІДНОСИНИ ДОБРОСУСІДСТВА ТА СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ І РУМУНІЄЮ

Роль міждержавних договорів високо оцінюється як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні. У Віденських конвенціях підкреслюється важливість договорів, як корисного засобу розвитку міжнародних відносин і забезпечення умов для мирної співпраці між державами. Так, підписання міжнародних договорів Україною, свідчить про тісну співпрацю нашої держави з іншими країнами, взаємну допомогу, зокрема допомогу у сфері захисту національних меншин.

Довгий час були відсутні українсько–румунські основоположні документи, які становлять інституційну базу для розвитку відносин між двома сусідніми державами, через територіальні претензії Румунії до України. Тільки наміри Румунії стати членом НАТО, змусило її закрити всі питання про спірні території. Так, в 1997 р. був підписаний і ратифікований Договір про відносини добросусідства та співробітництва між Україною і Румунією, який став фундаментальним правовим документом, в якому Україна узаконила свої вимоги щодо забезпечення правового статусу етнічних українців. Як сказано у преамбулі Договору, договірні сторони, усвідомлюючи спільний стратегічний інтерес у зміцненні незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та стабільності кожної з них; засуджуючи несправедливі акти тоталітарних і військово-диктаторських режимів, які в минулому негативно впливали на відносини між українським та румунським народами, і будучи переконаними, що ліквідація болючої спадщини минулого можлива лише шляхом розвитку відносин дружби і співробітництва між двома народами, які прагнуть до створення єдиної Європи [1], створили даним Договором широкі правові умови для розвитку української національної меншини в Румунії, підвели правову базу вирішення гострих міждержавних проблем щодо національних меншин. Усі подальші дії держав-учасниць даного Договору ведуться в контексті його положень.

Питання, що стосуються національних меншин, регламентуються положеннями ст. 13 Договору з урахуванням міжнародних правових норм. “З метою захисту етнічної, культурної, мовної та релігійної ідентичності української меншини в Румунії та румунської меншини в Україні договірні сторони будуть застосовувати міжнародні норми і стандарти, що визначають права осіб, які належать до національних меншин, а саме ті норми і стандарти, які містяться у Рамковій конвенції Ради Європи про захист національних меншин, а також у документі Зустрічі Копенгагенської конференції щодо людського виміру Організації з безпеки та співробітництва в Європі від 29 червня 1990 року, Декларації Генеральної Асамблеї ООН щодо прав осіб, які

належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин (Резолюція 47/135) від 18 грудня 1992 року і Рекомендації 1201 (1993 року) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо додаткового Протоколу до Європейської Конвенції з прав людини стосовно прав національних меншин, при тому розумінні, що ця Рекомендація не стосується колективних прав і не зобов'язує Договірні Сторони надати відповідним особам право на спеціальний статус територіальної автономії, заснованої на етнічних критеріях” – йдеться у пункті 1 [1].

Президент Румунії Еміль КонстантINESКУ дав власну оцінку відносинам України та своєї держави, а також Договору про відносини добросусідства та співробітництва між Україною і Румунією у 2002 році, коли з рук Президента України Л. Кучми одержував орден Ярослава Мудрого I ступеня: “Великий політичний договір між Україною та Румунією, на мою думку, має особливе історичне значення. Я б сказав не тільки для Румунії та України, але й для всієї Європи” [4, с. 2].

Цілий ряд статей стосується співпраці в галузях культури, науки та освіти. У Договорі підкреслено, що Україна та Румунія “заохочуватимуть співробітництво та прямі обміни між архівами, бібліотеками та музеями і забезпечуватимуть доступ до існуючих у них документальних джерел для наукових співробітників та інших громадян”. Особливо вони “заохочуватимуть вивчення української мови в Румунії та румунської мови в Україні і з цією метою створюватимуть належні умови та можливості, зокрема шляхом сприяння у підготовці викладачів та організації навчання” [2, с. 56].

Актуальністю даної статті Договору є те, що в ній викладені взаємні зобов'язання щодо забезпечення культурно-національних інтересів і прав українців у Румунії та румунів в Україні.

Суттєвою відмінністю Договору від інших міждержавних документів подібного характеру стала наявність Обмінних листів міністрів закордонних справ України та Румунії, які були невід'ємною частиною Договору та містили низку важливих положень щодо майбутнього розв'язання проблеми делімітації континентального шлейфу (КШ) та виключних економічних зон (ВЕЗ) двох держав у Чорному морі – питань, які договірні сторони так і не змогли продемонструвати міжнародному співтовариству та громадськості налаштованість на розвиток мирних, цивілізованих норм співіснування навіть за наявності певних суперечок, закріпити відповідний статус-кво у двосторонніх взаєминах, створити політичну та юридичну основу для їх розширення у майбутньому [3, с. 200].

На нашу думку, для України Договір про відносини добросусідства та співробітництва між Україною і Румунією значимий тим, що він є правовим фундаментом для ведення політичного діалогу з Румунією щодо забезпечення прав і свобод української національної меншини Румунії, дає підстави апелювати до світових організацій вразі не виконання Румунією, як членом ЄС, взятих на себе зобов'язань щодо української національної меншини. Його положення вселяють надію, що

прогресивні сили Румунії разом з громадською організацією Союзом українців Румунії зможуть в майбутньому вирішити проблемні питання в політико-правовому становищі української національної меншини Румунії разом з Україною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією // Урядовий кур'єр. – 1997. – 5 червня.
2. *Макар Ю.* Україно-румунські відносини: історія та перспективи розвитку / Ю. Макар // Україна – Румунія – Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин. – Чернівці : Букрек, 2002. – С. 56-57.
3. *Петров В.* Острів Зміїний – досвід для української дипломатії / В. Петров // Історико-політичні проблеми сучасного світу : зб. наук. статей. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – Т. 21-22. – С. 198-203.
4. *Солодкий С.* Інтерес Румунії – у сильній Україні / С. Солодкий // День. – 2002. – № 81 – С. 2.

*Горбатенко І. А.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

ЛЕГІТИМНІСТЬ ВЛАДИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Однією з характерних складових системної кризи в умовах пострадянського розвитку є криза легітимності. У часи, коли суспільство перебуває в перехідному стані, а влада динамічно змінюється, постійно виникають ситуації протистояння двох антагоністичних процесів ціннісно-культурного характеру, пов'язаних зі ступенем довіри населення до влади. Такими процесами якраз і виступають легітимація і делегітимація нових режимів, нових лідерів, нової інституційної структури і нової системи влади. В умовах суспільних змін представникам влади на деякий час вдається повести за собою більшість суспільства, що завжди прагне до соціальної стабільності. Однак внутрішня нестабільність перехідного стану тягне за собою загострення різноманітних проблем, які виникають внаслідок суспільних змін, а також зростання потенціалу невдоволення мас.

У сучасному політологічному контексті легітимність тлумачиться як виправдання влади, визнання її права управляти та згода підкорятися їй. У кожному конкретно взятому суспільстві легітимність визначається здатністю влади формувати і підтримувати переконання та впевненість людей щодо оптимальності і справедливості її діяльності. Легітимність має добровільний характер і виникає з однорідності політичних орієнтацій, цілісності морально-духовних критеріїв спільного життя,